

Кафедра політології, соціології і культурології

Сучасні парадигми порівняльної політології

навчальна дисципліна вільного вибору
здобувачів наукового ступеню доктора філософії
(спеціальність 052 «Політологія»)

Викладач:

Савельєва Тетяна Павлівна – кандидат політичних наук,
викладач кафедри політології, соціології і культурології
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

Мета курсу:

формування у здобувачів уявлення про особливості сучасних парадигм порівняльної політології, застосування отриманого знання для аналізу сучасних політичних систем та інших об'єктів порівняльного дослідження.

Завдання курсу:

розкриття методологічної проблематики та наукового інструментарію сучасної порівняльної політології; особливостей застосування методів порівняльної політології у науково-дослідницькій та прикладній аналітичній діяльності.

Опис навчальної дисципліни

Термін проведення: 5, 6 семестр

Загальний обсяг дисципліни: 5 кредитів (150 годин)

Лекцій: 16 годин

Семінарів: 34 години

Самостійна робота: 100 годин

Форма контролю: залік у 6 семестрі

Зміст курсу

Тема 1 . Сучасний стан порівняльної політології

Компаративний підхід в політичній науці: історія та сучасність. Особливості предметного поля порівняльної політології у сучасній політичній науці. Традиційна порівняльна політологія. «Нова» порівняльна політологія. Плюралістична порівняльна політологія. Неоінституційна порівняльна політологія. Методологічний плюралізм як основна характеристика сучасного етапу розвитку порівняльної політології. Нові виклики для порівняльних досліджень: посткомуністичні трансформації, аналіз демократичного транзиту, нові політичні рухи та партії, етнічні, мовні, вікові та гендерні фактори у політиці. Нові парадигми в сучасній порівняльній політології. Розвиток нових методологічних тенденцій. Порівняльні політичні дослідження у сучасному світі.

Зміст курсу

Тема 2. Порівняльний аналіз в сучасній політичній науці: характеристика методу

Види та рівні сучасних порівняльних досліджень. «Case-study» порівняння. Бінарне порівняння. Регіональне порівняння. Глобальне порівняння. Крос-темпоральне порівняння. Особливості вибору методу порівняльного аналізу. Стратегії політичного порівняння. Методичні проблеми порівняння. «Проблема Гелтона» та дві стратегії порівняльного дослідження: порівняння найбільш схожих систем та систем, що найбільше розрізняються. Проблема можливості порівняння. Проблема еквівалентності. Проблема універсальності. Проблема виміру та інтерпретації. Стратегії подолання методичних проблем в порівняльній політології.

Тема 3. Сучасні соціополітичні поділи як основа для порівняльного аналізу

Категорія "соціополітичний поділ" як інструментарій політичних досліджень. С.Ліпсет та С. Рокан як творці теорії поділів. Розвиток теорії соціополітичних поділів. Соціально-економічна основа соціополітичних поділів. Етномовна основа соціополітичних поділів. Феномен міграції до країн Західної Європи як підстава формування нового соціополітичного поділу. Релігійна основа соціополітичних поділів. Територіальна основа соціополітичних поділів. Особливості сучасних соціополітичних поділів.

Зміст курсу

Тема 4. Політична система як базовий об'єкт порівняльного аналізу

Політична система у порівняльній політології: теоретико-методологічний аналіз. Теорії політичної системи. Основні елементи політичної системи: влада, інтереси, політика, політична культура (політична соціалізація і політична секуляризація) та підсистеми: середовище, зв'язок-комунікація (інфраструктура), вироблення рішень, політичний результат. Структура та функції політичної системи. Типологія політичних систем. Індикатори порівняльного аналізу політичних систем. Порівняльний аналіз формальних та неформальних інститутів політичної системи суспільства. Порівняльний аналіз політичних процесів.

Тема 5. Порівняльний аналіз політичних систем сучасних демократій.

Моделі демократії. Умови демократії. Демократичні політичні інститути. Особливості сучасної демократії. Вимірювання демократії. Індекси демократії. Модель медісоновської демократії США. Вестмінстерська система демократії Великобританії. Класична республіканська демократія у Франції. Німецька модель демократії. Політична система сучасної України.

Тема 6. Специфіка політичної системи недемократичних політичних режимів.

Сучасні типології недемократичних режимів. Основи легітимності недемократичних режимів. Основи легітимності недемократичних режимів. Теорія селекторату. Сутність авторитаризму. Консервативний та модернізаційний авторитаризм. Політико-інституційні аспекти тоталітаризму. Тоталітарні та авторитарні політичні системи в сучасному світі. Особливості посткомуністичних трансформацій. Хвилі демократизації.